

קום ובקצה תכל מליהם וגו' אלא שסיבוכו ותנועתו וכוחו ותכונתו וסגולתו של כל מין נברא, מעורר את האדם המתבונן בכל פרט ופרט שבהם, להכיר מזה מעשי ה' ונפלאותיו, ואז ישים על לבו כי גם בו הטביע הקב"ה את כל אלה הכוחות והסגולות המיוחדות לכל מין נברא, וכולם יחד התאחדו בו בגופו ונפשו, ומכל אלה צריך לקחת לקח לעבוד בו את בוראו ולשבח ולפאר ליוצרו, כנ"ל מס' העיקרים, - ואשר מזה הטעם בא קילוסו באחרונה לאחר כל הנבראים, כדי לעורר את האדם שיתבונן בקילוסו והילולו של כל מין על טובו וחסדו הפרטי אשר חננו יוצרו, ולעומתם יענה האדם ויאמר קילוסו כנגד כולם, כי כולם נכללו בו יחד, אם כן ממה שקילוסו הוא לאחרונה מתברר שבהאדם נמזגו ונכללו כל כוחות וסגולות כל הנבראים, ומזה הטעם עצמו ג"כ נברא האדם באחרונה כדי לכלול מכל מיני חומריים ורוחניים של כל הנבראים הקודמים לפניו בששת ימי בראשית, ואם כן זהו גופא טעם נכון על מה שנאמר אצל

האדם נעשה אדם, בלשון רבים, משום שהקב"ה אמר לכל מעשי בראשית נעשה כולנו את האדם, היינו שכל אחד ואחד מכם יתן חלקו וכוחו שנתן לו הקב"ה, וישתתף ביצירתו של האדם, וכמובא לעיל מרעיא מהימנא שלאחר שהשלים הקב"ה את כל מעשה בראשית, אמר לון הקב"ה, אומנתא חדא אית לי למיעבד דיהא שותפא לכולנא, אתחברו כולכו כחדא למעבד ביה כל אחד ואחד מתולקא דיליה ואנא אשתתף עמכון למיהב ליה חולקא דילי, והיינו "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"; ומאותו הטעם גם תורתו מתפרשת אחר כל בהמה חיה ועוף, כי כפי חשיבות יצירתו הכלולה מכולם, כן תורתו עולה על כולנה הן בחומרת טומאתו, והן בהתחלף מצבו מטומאה לטהרה ולהיפך, וכן בטהרתו וקדושתו שיכול האדם להתעלות לרום המעלה. ובזה האיר ר' שמלאי את עיני תלמידיו שקילוסו, ויצירתו, ותורתו, שהם לאחרונה, כולם עולים בקנה אחד, וטעם אחד לכולן שהוא מצד גודל תפארת האדם ורוממותו.

**אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת
דוּתָהּ תטמא, וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ושלושים יום
ושלושת ימים תשב בדמי טהרה וגו' (יב. ב-ט)**

מלבד מה שאמרו ע"ז בגמ' (נהדף כ"ז) והובא כאן ברש"י, שבא לרבות שאפילו ילדתו מחוי שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה - אמרו על זה במדרש רבה ותנחומא שכוונת הכתוב ע"פ מה שנאמר (לוי ל"ו) אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק, וביארו בזה כמה אופנים בהחסד וטובה שעושה הקב"ה עם בריותיו במה שמפקידין לו הבריות טפה לכלוכית בחשאי, והקב"ה

וצריך טעם מה שכתבה התורה כאן ענין מצות המילה, כיון שכל הפרשה מדברת בדיני טומאת היולדת וטהרתה והבאת קרבנותיה, וכבר עמדו בזה המפרשים, ולא עוד אלא שהזכיר הכתוב את מצות המילה באמצע בין דין ימי טומאתה לדין ימי טהרה שלה.

והנה במה שאמר הכתוב אשה כי תזריע, והיה מספיק באומרו אשה כי תלד זכר -

מהול, לפי שלא נתן הקב"ה המצוות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (מסלס י"ט) אמרת ה' צרופה, ע"כ.

והנה באמת אם יתבונן האדם מתחילת יצירת הולד עד שעת הלידה, איך שמטיפה סרוחה מתהווה נפש שלימה, וכל אבריו וגידיו וחושיו הם בתכלית השלימות, הכל במדה ובמשקל ובמנין, לא יחסר כל בו וגם אין בו שום דבר מיותר, אלא הכל בדקדוק גמור היותר אפשרי, אז יבין מזה וידע לנכון כי מה שנצטווה על המילה הוא אך ורק כדי לצרף את ישראל במצוות השם, וכדי לזכותנו בקיום המצוה למול ולחתוך בשר הערלה, שע"י מעשה זה יהיה הולד מתוקן להקרא שלם ותמים, כמו"ש בגמ' (מריס ל"א) גדולה מילה שכל המצוות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל, שנאמר התהלך לפני והיה תמים, כי אילולי זאת הלא אין מעצור לה' לברוא את הולד שיהיה נולד מהול בתחילת יצירתו, כמו שנולד מתוקן בכל שאר עניניו, אלא בהכרח שמצוה זו היא רק לצרף ולזכך אותנו בקיום מצוותיו.

ולכוונה זו כתבה התורה מצות מילה בכאן, כשמדבר בענין אשה כי תזריע וילדה, משום שעל-ידי ההתבוננות מתחילת היצירה עד הלידה איך שהכל הוא בסדר נכון ושלם בתכלית השלימות, וכנ"ל במדרש, מזה יהיה לנו לימוד על זה שנצטווה האדם על קיום המילה, שהוא רק כדי לזכותו שהוא יהיה הגומר והמתקן, ולזכותו בקיום המצוה.

וזה ביארנו על שייכות מצות מילה לפסוק אשה כי תזריע, אולם מה שהכניסה התורה מצוה זו באמצע בין דין ימי טומאה לימי טהרה, יש לבאר ג"כ על דרך זה.

דהנה בדיני ימי טומאת יולדת וימי טהרה שלה, דהיינו שבעה לזכר ושבעיים לנקיבה ימי טומאה, ול"ג ימי טהרה לזכר, וס"ו ימי

מחזיר להם נפשות משובחות שלימות בפרהסייה, וכן אם היה אדם חבוש בבית האסורים ואין כל בריה משגחת עליו ובא אחד והדליק לו את הנר, הלא צריך להחזיק לו טובה, וכן הקב"ה מאיר להולד במעיי אמו כמוש"נ (איזו כ"ט) בהילו נרו עלי ראשי, וכמו כן דרשו ע"פ מה שנאמר (ס"י) חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי, היינו איך שהולד נתון במעיי אמו והיא הולכת זקופה, והקב"ה משמרו שלא יפול ממנה, וכן אם ישהה אדם בחמין שעה אחת מיד הוא מת, ומעיה של אשה מרותחין והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמרו, וכן משמרו שלא יעשה שפיר ושליא וסנדל, וחושב ומונה שם עוד כמה נסים ונפלאות שהקב"ה עושה עם הולד עד שהוא יוצא מתוקן ומשוכלל בכל אבריו וגידיו וחושיו, ואיך שהוא ניזון במעיי אמו, ושיוצא ונולד בשלום ובלי פגע, שכל אלה נעשה בהשגחה ושמירה יתירה, ולכוונה זו כתבה התורה אשה כי תזריע וילדה זכר, היינו שהאדם ישים אל לבו לכל החסדים והנפלאות שביצירת הולד מתחלת התהוותו עד להיותו אדם שלם, ומזה ילמוד האדם דעת איך שהוא צריך לשמור את מצוות השם ולהיזהר בכל האמור בפרשה מדיני טומאה וטהרה, כמו ששמר הקב"ה את הולד מתחלת יצירתו עד לידתו.

ובמדרש תנחומא (פ' וז), מעשה ששאל טורניסרופוס הרשע את ר' עקיבא, איזו מעשים נאים של הקב"ה או של בשר ודם, אמר לו של בשר ודם נאים כו', אמר לו למה אתם מולים, אמר לו אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני ולכך הקדמתי ואמרתי לך שמעשה בני אדם נאים משל הקב"ה כו', אמר לו טורניסרופוס, אם חפץ הוא במילה למה אינו יוצא מהול ממעיי אמו, אמר לו ר"ע כו', ומה שאתה אומר למה אינו יוצא

טוהר לנקיבה, שכל הדמים שהיא רואה בימים אלו הם דמי טוהר והיא מותרת לבעלה, ובגמרא (מז' דף ל"ה) סובר רב שמעייין אחד הוא, [דם הבא בימי לידה ודם הבא בימי טוהר ממעייין אחד הם באין - רש"י], התורה טמאתו והתורה טהרתו, ואפילו שופעת דם משבעת ימי לידה לאחר שבעה, ג"כ מותרת לבעלה (למט' טז"ה) בימי הטוהר, וכן פסקו שם בגמ' (דף ל"ו) כרב בין לקולא, [היינו בכה"ג שלא פסקו דמיה משבעת ימי הלידה שטהורה בימי הטוהר] ובין לחומרא, היינו שאף אם לא פסקו דמיה מימי הטוהר, כיוון שהגיע יום מ"א לזכר ויום שמונים ואחד לנקיבה אז היא טמאה, אע"פ שכל אלה הדמים הם ממעייין

וממקור אחד, אלא שהתורה טימאה לימים אלו והתורה טיהרה לימים האחרים בלי שום טעם, (ולאפוקי ממאן דאמר ששני מעיינות הם צימי הטומאה וצימי הטהרה), אם כן בהכרח גם ממצוה זו שכך גזרה התורה בזה אך ורק כדי לצרף את ישראל ולזכות אותם באזהרותיה; נמצא ששתי אלו המצוות, היינו מצות מילה, ואזהרת דיני יולדת בטומאה וטהרה, מבוארות בבירור שבאו רק לצרף בהן את ישראל ולקדשם במצוותיו של הקב"ה.

ולכונה זו הכניס את צווי מצות המילה בין דיני ימי טומאה וימי טהרה, מפני ששתיהן יתנו עדיהם שרצה הקב"ה לזכות את ישראל ולהרבות להם תורה ומצוות.

